

Strategisch kader voor de inzet van biociden bij het voorkomen en beheersen van ongewenste organismen

Oktober 2023

Dit strategisch kader is een gezamenlijk product van: Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het ministerie van Binnenlandse Zaken in samenwerking met de inspectiediensten Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), het College voor toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Inhoudsopgave

Inleiding – strategische hoofdlijnen	3
Aanleiding en context	5
Strategische beleidslijnen - overzicht	7
Lijn 1. Voorkomen van ongewenste organismen en terugdringen van vermijdbaar gebruik biociden	8
Lijn 2: Adequaat middelen- en maatregelenpakket	10
Lijn 3: Bevorderen van een geharmoniseerde Europese markt met een efficiënt beoordelingssysteem	12
Bijlage 1. Overzicht toepassingen biociden	14
Bijlage 2. Recente beleidshistorie en huidig stelsel	15

Inleiding – strategische hoofdlijnen

Dit strategisch kader is bedoeld om sturing te geven aan het voorkomen of beheersen van ongewenste organismen (zoals virussen, bacteriën, plaagdieren, schimmels en algen), met zo min mogelijk blootstelling van mens, dier en milieu aan schadelijke stoffen. Dit kader maakt het beleid dat de afgelopen jaren op diverse onderwerpen al in gang is gezet op een samenhangende wijze helder. Het gaat daarbij onder andere om de beleidsverkenning biociden¹, het Programma IPM Knaagdierbeheersing² en het Impulsprogramma Chemische Stoffen³.

Bij de beheersing van ongewenste organismen is nog steeds een relatief grote rol voor chemische stoffen weggelegd, in de vorm van biociden⁴. Sommige van deze biociden bevatten zorgwekkende stoffen voor mens of milieu. Bovendien zijn er grote vraagstukken zoals nieuwe plaagdieren door klimaatverandering en de ontwikkeling naar meer *biobased* bouwen waar het beheersen van ongewenste organismen, en dus de mogelijke inzet van biociden, ons voor nieuwe uitdagingen stelt.

De langetermijnvisie is dat biociden alleen worden gebruikt indien strikt noodzakelijk, dus pas nadat alle andere manieren zijn benut om ongewenste organismen te voorkomen en met niet-chemische methoden te beheersen (geïntegreerde aanpak). Indien biociden gebruikt worden, moet dit gebeuren op een wijze die veilig is, doordat het middel veilig is en waarbij de gebruiker weet hoe hij veilig kan omgaan met de biociden voor hemzelf, mens, dier en milieu, en daarnaar handelt. De werkzame stoffen en middelen waar deze werkzame stoffen deel van uitmaken zijn beoordeeld als voldoende veilig voor mens en milieu en maatregelen en middelen worden ontwikkeld met een laag-risicoprofiel voor mens, dier en milieu. Dit alles binnen een Europees geharmoniseerd speelveld.

Dit strategisch kader biociden zet de Nederlandse prioriteiten uiteen via drie strategische hoofdlijnen. Dit zijn:

1. Voorkomen van ongewenste organismen en terugdringen van vermijdbaar gebruik biociden;
2. Adequaat middelen- en maatregelenpakket;
3. Bevorderen van een geharmoniseerde Europese markt met een efficiënt beoordelingssysteem

Biociden worden ingezet met een doel, het voorkomen of beheersen van ongewenste organismen. Hier ligt vaak een groot maatschappelijk belang: het is voor veel sectoren in de samenleving cruciaal dat populaties van schadelijke organismen worden beheerst. Voorbeelden zijn het veilig kunnen uitvoeren van operaties in ziekenhuizen, het tegengaan van ziektekiemen in de productielijnen van voedingsmiddelen, verduurzaamd hout voor de bouw, het conserveren van producten zoals biobrandstoffen en verven en het beheersen van invasieve muggen. Voor dergelijke maatschappelijke vraagstukken zijn biociden onmisbaar⁵. Biociden dragen dus bij aan de gezondheid van mens en dier, aan de houdbaarheid van materialen en zijn ook economisch van groot belang. De andere kant van de medaille is dat biociden kunnen bijdragen aan blootstelling van mens en milieu aan schadelijke stoffen. Het is daarom belangrijk dat vermijdbaar gebruik van biociden wordt teruggedrongen en de nog gebruikte biociden niet leiden tot schade aan gezondheid of milieu.

¹ Brief tweede kamer, beleidsreactie KLB rapport aangaande beleidsverkenning 2022

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/12/20/beleidsreactie-op-beleidsverkenning-biociden>

² KST 28 286, nr.1129 (Oktober 2020); <https://www.kennisnetwerkbociden.nl/nieuws/geintegreerde-knaagdierbeheersing-van-start-in-nieuw-programma> (Juli 2021)

³ KST 22 343, nr. 350 Impulsprogramma Chemische Stoffen 2022

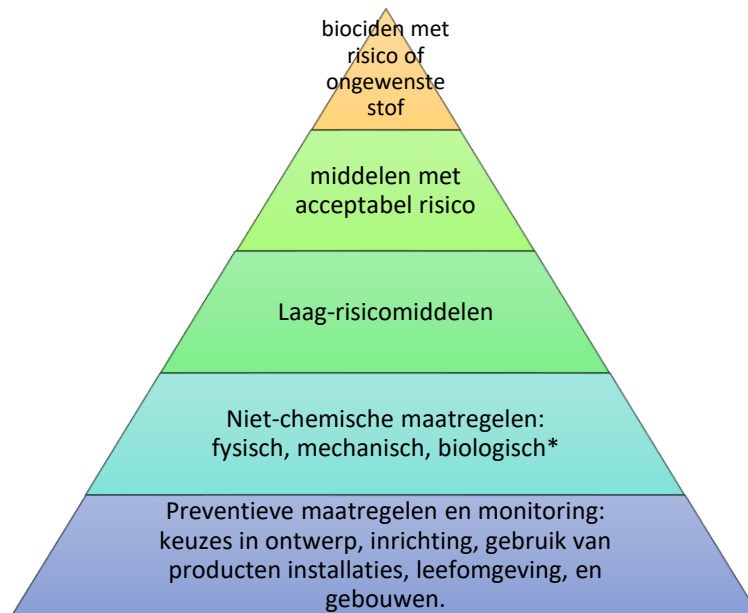
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/12/16/bijlage-programmaplan-impulsprogramma-chemische-stoffen-2023-2026>

⁴ Biociden zijn chemische stoffen of micro-organismen die schadelijke organismen afweren of onschadelijk maken. Hiermee dragen ze bij aan het realiseren van maatschappelijke belangen. Dit betreft alle organismen, variërend van bacteriën, schimmels en insecten tot knaagdieren. Biociden worden wijdverspreid gebruikt voor directe bestrijding (bijvoorbeeld insecticiden en rodenticiden) maar ook voor het behandelen van voorwerpen (bijvoorbeeld houtconserveringsmiddelen).

⁵ In totaal kent de groep biociden 22 product typen; met als hoofdgroepen desinfecteermiddelen, conserveringsmiddelen, plaagdierbestrijdingsmiddelen en overige, zie bijlage 1.

Het uitgangspunt binnen dit beleidskader is het maatschappelijk belang, waar biociden kunnen worden ingezet om dat doel te bereiken. Beleid aangaande de inzet van biociden kan dus niet los worden gezien van maatschappelijke vraagstukken waarin ook de Rijksoverheid een rol heeft, zoals publieke gezondheid, diergezondheid, circulaire economie, energietransitie en een veilige leefomgeving. Deze vraagstukken liggen bij verschillende ministeries, reden waarom een gezamenlijke aanpak noodzakelijk is. Dit strategisch kader is dan ook bedoeld om Kabinetsbreed sturing te geven aan de beheersing van ongewenste organismen, op een manier die voldoende veilig is voor mens, dier en milieu. Binnen de Rijksoverheid werken de betrokken ministeries samen om langs de lijnen van dit kader de bestaande en toekomstige problemen op te lossen.

Centraal in de aanpak van het terugdringen van vermijdbaar gebruik van biociden staat de gedachte zoals ontwikkeld voor geïntegreerd plaagdiermanagement (IPM), zie figuur 1. Preventie en monitoring vormen hier de basis en de eerste stap om schadelijke organismen te voorkomen of te beheersen. Als preventieve maatregelen onvoldoende blijken worden in tweede instantie niet-chemische maatregelen ingezet. Als ook die niet afdoende zijn worden laag-risicomiddelen ingezet. Als dit niet volstaat, volgt inzet van biociden met een acceptabel risico, en als uiterste stap, een biocide dat een risico geeft, en/of een ongewenste stof bevat⁶.

*Figuur 1: geïntegreerde aanpak om populaties van ongewenste organismen (microorganismen, insecten, knaagdieren) te beheersen. *biologisch verwijst naar organismen die niet vallen onder de biocidenverordening.*

Het is voor deze aanpak belangrijk dat laag-risicomiddelen beschikbaar zijn. Voor het beschikbaar maken van laag-risicomiddelen en het uitfasen van biociden met een ongewenste stof is een efficiënt beoordelingskader nodig, zowel Europees als nationaal. Alleen dan kunnen ongewenste werkzame stoffen tijdig worden geïdentificeerd en uitgefaseerd, en kunnen nieuwe laag-risicostoffen tijdig de Europese markt betreden.

⁶ Ongewenste stoffen zijn conform de biocidenverordening de werkzame stoffen die voldoen aan de uitsluitingscriteria of de vervangingscriteria.

Aanleiding en context

De Europese Strategie voor Duurzame Chemische Stoffen⁷ biedt een strategisch kader voor het Europese chemische stoffenbeleid, het Kabinet onderschrijft deze strategie⁸. Essentie van deze strategie, die ook biociden betreft, is het zo veel mogelijk voorkomen en terugdringen van vervuiling van het milieu met chemische stoffen.

Biociden kunnen, gezien hun intrinsieke eigenschap om organismen te doden of te weren, een risico vormen voor mens of milieu, afhankelijk van de mate waarin en wijze waarop ze gebruikt worden. Met het ontwikkelen van nieuwe werkzame stoffen en nieuwe middelen en met het ontstaan van nieuwe situaties waar biociden worden ingezet, zal het blijvend nodig zijn gezondheids- en milieurisico's als gevolg van die inzet te voorkomen en te beheersen. Drie maatschappelijke ontwikkelingen worden hieronder specifiek uitgelicht: toenemende druk op de waterkwaliteit, klimaatverandering en circulaire economie. Speciale aandacht is daarbij nodig voor de 'behandelde voorwerpen': producten of materialen die bij de verhandeling al met biociden zijn behandeld, vooral als deze in de EU worden geïmporteerd.

Sommige typen biociden kunnen tijdens of na gebruik in het water terecht komen. Die emissies dragen mogelijk bij aan het niet halen van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Voor circa 10 werkzame stoffen die ook in biociden voorkomen, liggen de concentraties in oppervlaktewater boven de grenzen van de KRW. De vraag naar water, geschikt voor drinkwaterbereiding neemt verder toe door economische groei en klimaatverandering⁹. Residuen van biociden kunnen mogelijk bijdragen aan het verslechteren van de waterkwaliteit.

Tegelijkertijd leidt klimaatverandering tot een gewijzigde soortensamenstelling (biodiversiteit), omdat meer of andere ongewenste organismen zich in Nederland zullen vestigen. Nieuwe organismen komen binnen via geïmporteerde producten of transport, ook is er een zichtbare verschuiving van soorten die steeds verder naar het noorden oprukken¹⁰. Door klimaatverandering kunnen sommige soorten zich ook permanent in Nederland vestigen en mogelijk leiden tot negatieve effecten. Daarnaast zijn er inheemse muggen die door opwarming tropische infectieziekte kunnen overbrengen, zoals westnijlvirus¹¹.

De benodigde grote maatschappelijke transitie als klimaatadaptatie en circulaire economie kunnen ook leiden tot een hogere plaagdruk van ongewenste organismen (inheems en uitheems) en daarmee leiden naar een nieuwe vraag naar plaagbeheersing. Zo worden in het kader van klimaatadaptatie plassen water aangelegd (mogelijke broedplaatsen van muggen) en wordt vanuit circulaire economie meer *biobased* gebouwd, met meer natuurlijke materialen die aangetast kunnen worden door organismen, zoals termieten¹².

Naast deze ontwikkelingen kunnen ook ontwikkelingen op gebied van bevolkingsgroei, (woning)bouw, globalisering, ruimtelijke ordening, gezondheidszorg, energie- en voedselvoorziening en transport leiden tot de introductie van nieuwe organismen. In al deze ontwikkelingen zal steeds de rol van de geïntegreerde aanpak bezien moeten worden om ongewenste organismen te voorkomen, te weren of bestrijden, met biociden als uiterste middel.

⁷ Strategie voor duurzame chemische stoffen, op weg naar een gifvrij milieu https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:f815479a-0f01-11eb-bc07-01aa75ed71a1.0021.02/DOC_1&format=PDF

⁸ BNC fiche aangaande Europese strategie voor duurzame chemische stoffen <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/11/20/beoordeling-mededeling-strategie-voor-duurzame-chemische-stoffen>

⁹ RIVM rapport. Waterbeschikbaarheid voor de bereiding van drinkwater tot 2030 - knelpunten en oplossingsrichtingen <https://www.rivm.nl/publicaties/waterbeschikbaarheid-voor-bereiding-van-drinkwater-tot-2030>

¹⁰ WUR website aangaande verschuivingen van plagen <https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/onderzoeksinstituten/environmental-research/projecten/insectenweb/klimaatverandering-geeft-verschuivingen-insectenplagen/verschuivingen-van-plagen.htm>

¹¹ European Climate and Health Observatory website aangaande Vector-borne diseases <https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/observatory/evidence/health-effects/vector-borne-diseases>

¹² Signaaladvies van BuRO over uitheemse termieten <https://www.nvwa.nl/documenten/plant/plantziekte-en-plaag/plaag/overige-soorten/signaaladvies-van-buro-over-uitheemse-termieten>

Knelpunten huidig biocidenbeleid

Het beleidsprogramma biociden van 2006¹³ met het aanvullend beleidskader in 2009¹⁴ waren bedoeld als beleidskaders in de periode voordat de Europese biocidenrichtlijn zou leiden tot Europese harmonisatie. Inmiddels is deze richtlijn vervangen door de Europese biocidenverordening¹⁵.

De Europese biocidenverordening is in Nederland goed geïmplementeerd, zoals werd geconcludeerd in de *fact finding mission* van de Europese Commissie (2018)¹⁶. Uit de bevindingen van het rapport van de Europese Commissie en een recent uitgevoerde beleidsverkenning¹⁷ blijken desondanks knelpunten in de uitvoering: beoordeling van stoffen en middelen neemt veel tijd in beslag en doorlooptijden van die beoordelingen overschrijden soms de geldende termijnen van de Europese wetgeving. Dit leidt tot ongelijkheid binnen Europa en onduidelijkheid in de markt en belemmert innovatie.

Voorafgaand aan dit strategisch kader is in opdracht van het Ministerie van IenW in 2022 een beleidsverkenning uitgevoerd naar knelpunten rond het biocidenbeleid bij onder meer de ontwikkeling en het op de markt brengen van biociden, de handel in en toepassing van biociden en toepassen van geïntegreerde plaagdierbeheersing. In de verkenning zijn ook mogelijke oplossingen geïnventariseerd. In een beleidsreactie op dit rapport¹⁸ is aangegeven wat de korte termijn acties zijn. In dit strategisch kader worden nu de lange termijn beleidslijnen uiteengezet.

Uit de beleidsverkenning van 2022 komt naar voren dat het afronden van het Europese werkprogramma biociden prioriteit moet krijgen. In dit werkprogramma worden alle werkzame stoffen die in biociden worden gebruikt, op EU-niveau beoordeeld en vervolgens al dan niet goedgekeurd (zie voor nadere toelichting bijlage 2). Vervolgens worden op nationaal niveau middelen beoordeeld met de toegelaten stoffen. Een groot aantal stoffen is echter nog niet beoordeeld onder de Biocidenverordening waardoor de producten op basis van deze stoffen nog vallen onder het nationale recht (van vóór 2012) van de lidstaten. Dit leidt ertoe dat in sommige landen producten met deze stoffen een zware beoordeling doorlopen voordat ze op de markt mogen, terwijl deze in andere lidstaten een vrije toegang hebben tot de markt. Dit verstoort het gelijke speelveld, zowel voor de bedrijven die de stof op de markt brengen als degenen die de stof nodig hebben in hun bedrijfsvoering.

¹³ Beleidsprogramma biociden 2006 <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-27858-59-b1.pdf>

¹⁴ Brief Tweede Kamer, aanvullend biocidenbeleid 2009, gedifferentieerd handhavingsbeleid <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-27858-75.html>

¹⁵ Europese biocidenverordening <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02012R0528-20220415>

¹⁶ Brief tweede kamer, beleidsreactie aangaande *fact finding mission*, https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z10929&did=2020D23651

¹⁷ Brief tweede kamer, aanbieding van KLB rapporten aangaande beleidsverkenning biociden 2022 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/07/08/aanbieding-beleidsverkenning-biociden>

¹⁸ Brief tweede kamer, beleidsreactie KLB rapport aangaande beleidsverkenning 2022 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/12/20/beleidsreactie-op-beleidsverkenning-biociden>

Strategische beleidslijnen - overzicht

De drie hoofdlijnen uit het strategisch kader zullen worden uitgevoerd volgens elf beleidslijnen, zoals weergegeven in onderstaande tabel. In deze beleidslijnen adresseren we de strategische doelen en de grotere knelpunten die in de beleidsverkenning van 2022 zijn geconstateerd.

Overzicht strategische beleidslijnen

1. Voorkomen van ongewenste organismen en terugdringen van vermijdbaar gebruik biociden	
I	Versterken en verbreden van geïntegreerd plaagdiermanagement*
II	Verhogen van de kennis in de keten*
III	Versterken en bevorderen toezicht en handhaving
IV	Versterken vakbekwaamheid van professionele toepassers
2. Adequaate middelen- en maatregelenpakket	
V	Verduurzamen van middelen- en maatregelenpakket
VI	Bevorderen innovatie*
VII	Meer inzicht in het gebruik en blootstelling aan biociden*
VIII	Voorkomen overschrijdingen (waterkwaliteits)normen
3. Bevorderen van een geharmoniseerde Europese markt met een efficiënt beoordelingssysteem	
IX	Actualiseren en complementeren pakket van beoordelingsmethoden en richtsnoeren*
X	Ontwikkelingen van een afwegingskader voor weging publiek belang*
XI	Vorbereiden herziening van de Biocidenverordening*

* de uitvoering van deze beleidslijnen wordt vormgegeven in het Impulsprogramma Chemische Stoffen¹⁹ aangezien het een vraagstuk is dat overlap of raakvlakken heeft met andere stoffenwetgeving en (beleids)vraagstukken.

¹⁹ Impulsprogramma Chemische Stoffen 2022 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/12/16/bijlage-programmaplan-impulsprogramma-chemische-stoffen-2023-2026>

Lijn 1. Voorkomen van ongewenste organismen en terugdringen van vermijdbaar gebruik biociden

Zoals in de inleiding is verwoord, staat het terugdringen van vermijdbaar gebruik van biociden voorop, door het voorkomen van ongewenste organismen. Uitgangspunt is het voorkomen van ongewenste organismen, of voorkomen dat aanwezige organismen een plaag vormen dan wel schade aanrichten. Indien ongewenste organismen zich toch voordoen en schade aanrichten, worden biociden pas ingezet als het nemen van niet-chemische beheersmaatregelen om een negatief effect te bestrijden onvoldoende effect heeft. Dat vergt een proactieve inzet op diverse beleidsterreinen zoals gezondheidszorg, veehouderij en woningbouw. Daar waar ongewenste organismen zich niet kunnen vestigen, hoeven geen biociden te worden ingezet.

Het terugdringen van vermijdbaar gebruik van biociden is belangrijk vanuit het oogpunt van gezondheid en milieu, maar ook om resistentie tegen de werkzame stoffen in biociden te voorkomen. Het terugdringen van vermijdbaar gebruik vergt ook een verdere uitwerking en opvatting van wat een 'schadelijk organisme' is. In de huidige situatie worden biociden soms ingezet tegen organismen die niet schadelijk zijn, zoals pissebedden. Het vraagt in de samenleving ook het accepteren van nuttige insecten en het besef dat in veel gevallen goed schoonmaken voldoende is en desinfectie niet nodig is. Het beleid zet erop in dat het gebruik van biociden wordt beperkt tot het beheersen van organismen die schadelijk zijn als niet-chemische beheersmaatregelen om dit doel te bereiken zijn uitgeput en er toch nog schade is.

Bijzondere aandacht is nodig voor behandelde voorwerpen. Producten en materialen als vloerbedekking, verf, textiel en hout zijn vaak preventief behandeld met biociden. Zo is vloerbedekking en wollen kleding vaak behandeld met middelen die insectenschade voorkomen. In sommige gevallen wordt dit ook door de markt bevorderd omdat in productnormen is voorgeschreven dat producten met biociden behandeld moeten zijn. Dit bevordert het behoud van de kwaliteit van het materiaal, maar met biociden behandelde voorwerpen staan in beginsel haaks op de IPM-benadering, omdat immers niet eerst gekeken wordt naar preventie of laag-risicomiddelen.

Er is geen Europese richtlijn voor duurzaam gebruik van biociden, dit in tegenstelling tot de EU-regeling voor duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen²⁰. Duurzaam gebruik zal dus vooralsnog nationaal moeten worden ingericht. Het kader hierbij wordt gevormd door de principes die zijn opgenomen in de richtlijn duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de eerdergenoemde Europese strategie voor duurzame chemische stoffen.

Beleidslijnen:

1. Versterken en verbreden van geïntegreerd plaagdiermanagement

Het terugdringen van vermijdbaar gebruik kan worden gerealiseerd door geïntegreerd plaagdiermanagement – IPM – toe te passen. In deze benadering staat preventie en monitoring aan de basis, en worden biociden ingezet als laatste stap. IPM is wettelijk verankerd voor het beschermen van gewassen. Bij biociden is het reeds ingevoerd bij het beheersen van knaagdieren via een verplicht certificaat^{21,22}. Voor het beheersen van invasieve exoten die infectieziekten kunnen overdragen, zoals de tijgermug, geldt ook al een IPM aanpak: de integraal vector management systematiek²³. Soms is directe inzet van biociden nodig in een vroeg stadium van verspreiding om grootschalige inzet van toekomstige biociden te voorkomen. Bij alle invasieve exoten is

²⁰ RICHTLIJN 2009/128/EG kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:309:0071:0086:n:PDF>

²¹ Ctgb website aangaande rodenticiden <https://www.ctgb.nl/onderwerpen/rodenticiden>

²² Stichting KPMB, privaats certificaat IPM knaagdierbeheersing <https://www.kpmb.nl/stichting-kpmb/ipm-knaagdierbeheersing>

²³ RIVM rapport Westnijlvirus in Nederland: Aanpak Integraal Vectormanagement 2021-2023 <https://www.rivm.nl/publicaties/westnijlvirus-in-nederland-aanpak-integraal-vectormanagement-2021-2023>

het dus van belang een goede IPM aanpak te realiseren, waarbij preventie ook moet worden gericht op het tegengaan van permanente vestiging.

De komende jaren zal de toepassing van geïntegreerd plaagdiermanagement worden bevorderd in andere sectoren. Voorbeelden hiervan zijn kwaliteitsbehoud van materialen door conserveringsmiddelen of beheersing van andere plagen dan knaagdieren. De inzet bij de verbreding van IPM zal aansluiten bij bestaande werk- en kennisgroepen voor plaagdierbeheersing. Hier zal ook speciale aandacht zijn voor het voorkomen van resistentie-ontwikkeling.

Op dit moment is IPM al geregeld in opleidingseisen van professionele toepassers van bepaalde biociden en als certificeringsplicht voor bedrijven in bepaalde toelatingsbesluiten van het Ctgb. In de toekomst zou IPM en maatregelen ter ondersteuning voor IPM nog breder kunnen worden verankerd in relevante wetgeving aangaande beheersing van ongewenste organismen, denk hierbij aan de Omgevingswet en het Bouwbesluit.

II. Verhogen van de kennis in de keten

Het veilig werken met biociden start met goede kennis over (het gebruik van) biociden en de verplichtingen die in regelgeving zijn ondergebracht. Daarnaast vergt het terugdringen van vermijdbaar gebruik een nadere kennisborging. De diversiteit van biociden, soorten gebruik en de daarbij betrokken sectoren, maakt dat het verbeteren van kennis maatwerk per sector is. Het is daarom belangrijk dat voor elke sector, voor zowel bedrijven, instellingen, overheden en burgers de juiste informatie op de juiste plek goed toegankelijk en beschikbaar is. Ook is het belangrijk dat communicatie in de keten goed verloopt tussen partijen, met specifieke aandacht voor verkooppunten. Het RIVM-rapport 'Verkenning risicofactoren biocidegebruik' zal worden gebruikt om de prioriteit te bepalen tussen de sectoren²⁴.

III. Versterken en bevorderen toezicht en handhaving

Biociden worden in veel sectoren toegepast, met vaak sectorspecifieke bijzonderheden en te beschermen maatschappelijke belangen. Daarom is het toezicht ondergebracht bij verschillende partijen. In totaal zijn vijf Rijks-inspectiediensten en de waterschappen aangewezen voor het toezicht. Samenwerking, maar ook het effectief verdelen van taken tussen de verschillende toezichthoudende instanties blijft essentieel voor een effectieve handhaving. Vanuit dit perspectief worden momenteel bestaande samenwerkingsafspraken herzien.

Inspectiediensten werken en prioriteren via een risicogerichte benadering. Daarom is het van belang dat de informatiepositie van de inspecterende instanties wordt versterkt. Het RIVM-rapport 'verkenning risicovol biocidegebruik' is hiervoor een eerste stap, op basis waarvan verder zal worden geïnvesteerd om de informatiepositie op essentiële gebieden verder uit te bouwen. Blijvende inzet is nodig om de informatiebasis bij de inspecterende instanties op peil te krijgen en te behouden.

IV. Versterken vakbekwaamheid van professionele toepassers

In de huidige wettelijke kaders zijn vakbekwaamheidsverplichtingen opgenomen voor het gebruik van biociden met een hoog risicoprofiel, zijnde de gasvormige biociden, insecticiden en rodenticiden. Vakbekwaamheid van professionele gebruikers van deze biociden moet goed aansluiten op de meest recente ontwikkelingen in de betreffende sector, qua technieken maar ook qua beschikbare persoonlijke beschermingsmiddelen.

Het RIVM-rapport 'Verkenning risicofactoren biocidegebruik' geeft aanleiding om te evalueren of wel alle risicovolle toepassingen van biociden zijn opgenomen in de vakbekwaamheidsvereisten. Bij nieuwe inzichten zullen vakbekwaamheidsbewijzen worden herzien en/of uitgebreid. Op korte termijn geldt dit voor het vernevelen van biociden, wat nu nog is toegestaan zonder vakbekwaamheidsbewijs.

Het gedachtegoed van IPM moet ook zijn plek krijgen in relevante reguliere opleidingen in sectoren waar men te maken kan hebben met schadelijke organismen.

²⁴ RIVM rapport 'Verkenning risicofactoren biocidegebruik', <https://www.rivm.nl/publicaties/verkenning-risicofactoren-biocidegebruik-aanbevelingen-voor-toezicht-onderzoek-en>

Lijn 2: Adequaat middelen- en maatregelenpakket

Alle betrokken partijen hebben belang bij een toereikend maatregelen- en middelenpakket voor het beheersen van ongewenste organismen, dat wil zeggen een pakket met zowel maatregelen ter voorkoming van ongewenste organismen, als niet-chemische maatregelen en chemische middelen, waaronder biociden. Daarbij moeten we ook kijken naar de ontwikkelingen die op ons afkomen, zoals klimaatverandering en *biobased* bouwen waar nieuwe vraagstukken ontstaan aangaande het voorkomen, weren of bestrijden van ongewenste organismen.

Een ander vraagstuk is resistentie tegen middelen. Resistentie is als een plaagorganisme minder gevoelig is voor de werkzame stof waardoor het plaagorganisme niet meer wordt gedood door een middel, of dat ze veel meer werkzame stof moeten opnemen voordat ze doodgaan. Bij resistentievorming verliezen we middelen waardoor beheersing van ongewenste organismen in gevaar kan komen. Recent is geconstateerd dat er grote resistentie is bij muizen tegen anticoagulantia (het meest gebruikte muizengif) in sommige regio's in Nederland²⁵. Aangaande insecticiden zijn er zorgen om resistentievorming in ziekte-overdraagbare muggen in Europa en omliggende landen²⁶. Resistentie kan ook optreden bij desinfectie tegen schimmels en bacteriën en bij sommige werkzame stoffen kan ook resistentie tegen antibiotica ontstaan²⁷. Een specifieke problematiek is de resistentie van de schimmel *Aspergillus fumigatus* tegen medicijnen op basis van triazolen. Mogelijke bronnen van de resistentieontwikkeling liggen bij biociden en gewasbeschermingsmiddelen, omdat namelijk dezelfde type werkzame stoffen in deze middelen worden gebruikt. Verscheidene afvalstromen zijn geïdentificeerd als hotspot voor resistente *Aspergillus fumigatus*, waaronder houtafval²⁸. Daarom is zorgvuldige omgang met biociden en zicht op resistentieontwikkeling van belang.

Verder is het van belang dat het middelen- en maatregelenpakket minder biociden bevat met ongewenste stoffen en dat er meer laag-risicomiddelen beschikbaar zijn op de markt. Om te komen tot een duurzamer middelen- maatregelenpakket dat toereikend is om ook nieuwe problemen met ongewenste organismen aan te pakken, is het belangrijk dat alle betrokken partijen verantwoordelijkheid nemen.

Het is aan het bedrijfsleven om in te zetten op innovatie en de juiste stoffen en middelen te ontwikkelen. Het beleid is gericht op faciliteren via signalering en creëren van de juiste randvoorwaarden voor aanvragen voor toelating van benodigde middelen.

Beleidslijnen:

V. Verduurzamen van middelen- en maatregelenpakket

Soms ontbreken geschikte middelen of maatregelen voor de aanpak van een bepaald organisme, en anderzijds worden soms nog middelen toegepast die voor milieu, werknemers, of diervriendelijkheid ongewenst zijn. Resistentie kan leiden tot een verlies aan werkzame middelen. Het streven is dat er voor elk ongewenst organisme een duurzaam pakket aan maatregelen en middelen (waaronder biociden) beschikbaar is, door tijdige aanpassing en aanvulling van dat pakket.

Daarnaast is het van belang dat middelen en maatregelen worden verduurzaamd. De primaire inzet hierbij is het uitfaseren van ongewenste stoffen in biociden. Daarbij richten we ons niet alleen op ongewenste

²⁵ Rapportage landelijk beeld resistentie tegen rodenticiden bij bruine ratten en huismuizen <https://edepot.wur.nl/569583>

²⁶ ECDC rapport. Literature review on the state of biocide resistance in wild vector populations in the EU and neighbouring countries <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/vectors-biocide-resistance-wild-populations-literature-review.pdf>

²⁷ Gezondheidsraadadvies Zorgvuldig omgaan met desinfectantia, 2016 https://www.gezondheidsraad.nl/binaries/gezondheidsraad/documenten/adviezen/2016/12/21/zorgvuldig-omgaan-met-desinfectantia/Kernadvies_Zorgvuldig+omgaan+met+desinfectantia_201618.pdf

²⁸ CLM rapport Groen- en houtafval als bron van azolen-resistente schimmel *Aspergillus fumigatus*, Deel B monitoring https://www.clm.nl/wp-content/uploads/2021/12/1066-CLMrapport-Aspergillus_azolen-B-tekst-def-inhoudsopgave.pdf

werkzame stoffen, maar ook op stoffen die als hulpstoffen in biociden zitten²⁹. Daarnaast ontwikkelen we nader beleid aangaande het stimuleren van een groter aanbod van laag-risicomiddelen en preventieve maatregelen.

De inzet zal daarom gericht worden op 1) voorkomen van gaten in het middelen- of maatregelenpakket; 2) tijdig signaleren van, en anticiperen op, (toekomstige) vragen naar biociden bij o.a. de grote maatschappelijke transitie, zoals klimaatadaptatie en circulaire economie; 3) uitfasen van ongewenste stoffen in biociden, zowel als werkzame stof en als hulpstof; 4) stimuleren van inzet en beschikbaarheid van laag-risicomiddelen en maatregelen; en 5) ontwikkelen van resistentiebeleid.

VI. Bevorderen innovatie

Het is aan het bedrijfsleven om in te zetten op innovatie; de overheid stimuleert en draagt zorg voor goede randvoorwaarden voor die innovatie, zowel nationaal als Europees. Binnen dit beleidskader wordt daarom ingezet op de verbinding met het nationale en internationale innovatiebeleid. Ook wordt ingezet op de doorontwikkeling van het beleidsinstrumentarium om innovatie te stimuleren om de risico's voor mens, dier en milieu te verminderen. Ook bij innovatie is IPM het centrale uitgangspunt. Voorkomen wordt dat er 'spijtige substitutie' plaatsvindt, waarbij een risicovolle stof wordt vervangen door een nieuwe stof met, wat achteraf blijkt, vergelijkbare of meer risicovolle eigenschappen. Het is daartoe belangrijk dat er adequate testen beschikbaar zijn om de risico's van (nieuwe) stoffen adequaat te beoordelen, zo mogelijk proefdiervrije testen. Om innovatieve middelen te stimuleren is het belangrijk om de markttoelating van deze middelen en hun voorgangers goed af te stemmen.

VII. Meer inzicht in het gebruik van en blootstelling aan biociden

De biocidenverordening beoogt een hoge mate van bescherming voor mens en milieu. Een middel wordt pas toegelaten nadat is vastgesteld dat de risico's niet onaanvaardbaar zijn. Er zullen echter altijd nieuwe inzichten komen en meer accurate analysemethoden en blootstellingsmodellen waardoor kan blijken dat een voorheen veilig geacht middel toch risico's geeft. Illegaal gebruik, gebruik niet volgens de gebruiksvoorschriften (o.a. omdat men niet op de hoogte is) spelen hier ook een rol, naast 'stapeling' waarbij eenzelfde werkzame stof in biociden en in gewasbeschermingsmiddelen, cosmetica, (dier)geneesmiddelen en/of medische hulpmiddelen zit waardoor er meer residuen in het milieu terecht komt. Zonder monitoring, kunnen we niet evalueren of de criteria van toetsing voldoen, kunnen we niet de blootstelling van mens en milieu bepalen en kunnen we niet overschrijdingen van milieu- en/of arbo-normen vaststellen.

Op dit moment ontbreekt het inzicht in de mate van belasting van milieu en mens door biociden in Nederland. Met honderden toegelaten stoffen in 22 toepassingsgebieden in bijna alle economische sectoren en in de privéomgeving is het verkrijgen van een compleet beeld complex. Het is onvoldoende bekend in welke hoeveelheid middelen worden gebruikt, er zijn beperkte meetgegevens over de aanwezigheid van biociden in het milieu en in voedsel³⁰.

Het is dus zaak om meer inzicht te krijgen in het gebruik van en blootstelling aan biociden om effecten te toetsen van het huidige en het nieuwe beleid en om een goede risicoafweging van inspectiediensten mogelijk te maken. Goed inzicht biedt een betere basis om te kijken welke toepassingsgebieden van biociden het meest van belang zijn en welke acties naar verwachting het meest effect sorteren. Met meer kennis van de afzetcijfers van biociden kan bijvoorbeeld meer gericht gecommuniceerd worden met belanghebbenden in de keten, waaronder gebruikers.

²⁹ RIVM rapport ZS in bestrijdingsmiddelen <https://www.rivm.nl/publicaties/inventarisatie-zeer-zorgwekkende-stoffen-in-bestrijdingsmiddelen>

³⁰ RIVM rapport 'Verkenning risicofactoren biocidegebruik', <https://www.rivm.nl/publicaties/verkenning-risicofactoren-biocidegebruik-aanbevelingen-voor-toezicht-onderzoek-en>

Met het Impulsprogramma Chemische Stoffen wordt daarom ingezet op het ontwikkelen van een monitoringssysteem voor biociden in Nederland. Het ligt voor de hand dit stapsgewijs te doen, te beginnen bij verkoopcijfers van biociden. Maar het is ook van belang dat er meer inzicht wordt verkregen in residuen van biociden in voedsel en de aanwezigheid van biociden in het milieu. Om het risico dat biociden in onaanvaardbare hoeveelheden in voedsel terechtkomen te beperken, is het ook van belang dat er maximum residulimieten voor biociden worden vastgesteld, analoog aan die voor gewasbeschermingsmiddelen. Ook is het nodig om meer inzicht te krijgen in de blootstelling van het milieu door biociden in behandelde voorwerpen - producten en materialen die behandeld zijn met biociden.

VIII. Voorkomen van overschrijdingen (waterkwaliteits)normen

Het monitoringsprogramma onder de Kaderrichtlijn Water (KRW) laat zien dat er een tiental stoffen in oppervlaktewater worden aangetroffen die daarbij milieukwaliteitsnormen overschrijden en die onder andere in biociden worden gebruikt. Het kan hierbij gaan om werkzame stoffen die in biociden zitten maar bijvoorbeeld ook in gewasbeschermingsmiddelen of (dier)geneesmiddelen. Er zal worden onderzocht of, en in welke mate, toepassing van deze stoffen in biociden een bijdrage leveren aan het overschrijden van de waterkwaliteitsnormen. Indien dit het geval is zal worden onderzocht wat de mogelijke bronnen zijn en welke acties mogelijk zijn om de emissies naar water te verminderen.

Lijn 3: Bevorderen van een geharmoniseerde Europese markt met een efficiënt beoordelingssysteem

Een verantwoord gebruik van biociden begint bij de beoordeling en toelating. De wettelijke basis voor toelating van biociden is de Europese biocidenverordening. Deze verordening regelt dat middelen en stoffen tijdig worden (her)beoordeeld en tijdig worden getoetst op hun werkzaamheid en veiligheid voor mens, dier en milieu en dit aan de laatste stand van de wetenschap. Stoffen die zorgwekkende eigenschappen hebben kunnen zo adequaat worden geïdentificeerd waarna de stof kan worden verboden, of een uitfaseringstraject kan worden gestart waarbij maatregelen worden genomen om risico's naar mens en milieu te minimaliseren. Ook is een efficiënt beoordelingskader noodzakelijk om nieuwe, minder schadelijke stoffen vlot toegang tot de markt te verlenen.

Het afronden van het Europese werkprogramma heeft hoge prioriteit. Er zijn meerdere oorzaken die hebben geleid tot het vertragen van de afronding van de beoordelingen en de besluitvorming rondom werkzame stoffen. Zoals aangegeven in de beleidsreactie op de beleidsverkenning uit 2022 (het KLB rapport) zal Nederland zich inzetten voor 1) het niet meer tussentijds aanpassen van de beoordelingsprocedures van stoffen. 2) het beter verdelen van de werklast van het werkprogramma over de lidstaten, mét financiële ondersteuning vanuit de Europese Commissie; 3) het opzetten van projecten om het beoordelingsproces te verbeteren. Dit wordt zowel met korte termijn acties opgepakt als op de lange termijn, met daarbij de toekomstige herziening van de BPR in gedachten. In dit kader zullen ook missende beoordelingsrichtsnoeren worden ontwikkeld.

Beleidslijnen:

IX. Actualiseren en complementeren pakket van beoordelingsmethoden en richtsnoeren

Het beoordelingskader voor biociden moet aansluiten bij de stand van de wetenschap. De diversiteit van biociden vraagt om een verscheidenheid van modellen om blootstelling van toepassers, omstanders en milieu te beoordelen, maar ook om de werkzaamheid tegen het schadelijke organisme te kunnen toetsen.

Voor het bereiken van een geharmoniseerde aanpak en efficiëntie bij de beoordeling is het van belang dat er voldoende Europese richtsnoeren beschikbaar zijn. Dit bevordert de geharmoniseerde en efficiënte beoordeling van de grote verscheidenheid aan toepassingen die onder de biocidenverordening vallen.

Nederland is via het RIVM en het Ctgb één van de lidstaten die intensief betrokken zijn bij het ontwikkelen en harmoniseren van Europese richtsnoeren, die onmisbaar zijn voor een vlot Europees geharmoniseerd beoordelingsproces. Nederland zet deze betrokkenheid voort.

X. Ontwikkelingen van een afwegingskader voor weging publiek belang

De biocidenverordening stelt dat de meest schadelijke stoffen niet mogen worden goedgekeurd. Er zijn echter enkele uitzonderingsgronden, waarbij de belangrijkste het publiek belang van de functie van de werkzame stof is. Als het publiek belang in het geding is, geeft de biocidenverordening ruimte om een biocide bij wijze van uitzondering nationaal op de markt toe te laten of vrij te stellen voor een specifiek gebruik. Een afwegingskader om te toetsen of een biocide, al dan niet tijdelijk, nationaal (het middel) of Europees (de werkzame stof), toegevoegd moet worden aan het maatregelenpakket, ontbreekt. Daarom wordt met het Impulsprogramma Chemische Stoffen ingezet op het ontwikkelen van zo'n afwegingskader op EU-niveau. Hierbij wordt voortgebouwd op bestaand werk van het RIVM³¹ en wordt aangesloten bij het traject aangaande het begrip 'essential use' in het bredere chemische stoffenbeleid in Europa onder de REACH-verordening.

XI. Voorbereiden herziening van de Biocidenverordening

Terwijl hard gewerkt wordt aan de afronding van het Europese werkprogramma voor beoordelen van werkzame stoffen, wordt ook gestart met het verbeteren van de Europese biocidenverordening. Daarbij zal tijdig een brede groep stakeholders worden betrokken. Ook veranderingen in aanpalende wettelijke kaders, zoals de REACH verordening en de Kaderrichtlijn Water en recente wetenschappelijke inzichten worden bij de herziening betrokken.

Bij de herziening van de biocidenverordening wordt vanzelfsprekend de kennis en ervaring van het Ctgb en het RIVM benut. De kennis van deze instellingen ligt in Europa op een relatief hoog niveau. Voorop staat het verder stroomlijnen van toetsings- en beoordelingsprocessen en de aansluiting op het streven naar 'one substance, one assessment' (als onderdeel van de Europese Strategie voor Duurzame Chemische Stoffen). De inzet hierbij blijft dat wordt voorkomen dat gaande het beoordelingsproces het beoordelingskader verandert³². Dit verhoogt de voorspelbaarheid van het beoordelingsproces en helpt om sneller tot een besluit te komen. Daarnaast worden de uitkomsten van de beleidslijn 'publiek belang' zo veel als mogelijk in de discussies ingebracht.

Uitvoering strategisch kader

Het strategisch kader heeft een hoog ambitieniveau. Het realiseren daarvan zal extra inzet vergen bij uitvoering, toezicht en handhaving. Het strategisch kader bevat elf beleidslijnen, waarvan zeven beleidslijnen de komende jaren projectmatig worden uitgevoerd vanuit het Impulsprogramma Chemische Stoffen.

De uitvoering van beleidslijn VIII - voorkomen overschrijdingen (waterkwaliteits)normen - wordt uitgevoerd vanuit het Impulsprogramma Kaderrichtlijn water. Voor de drie resterende beleidslijnen zal een plan van aanpak worden uitgewerkt. Dit betreft:

- III Versterken en bevorderen toezicht en handhaving
- IV Versterken vakbekwaamheid van professionele toepassers
- V Verduurzamen van middelen- en maatregelenpakket

³¹ RIVM rapport, Bij wijze van uitzondering. Een systematiek voor de besluitvorming over het gebruik van biociden bij een publiek belang. <https://www.rivm.nl/publicaties/bij-wijze-van-uitzondering-systematiek-voor-besluitvorming-over-gebruik-van-biociden>

³² Brief Tweede Kamer, afschrift van het antwoord op de brief van de Europese Commissie aangaande de uitvoering van de Biocidenverordening <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/11/24/afschrift-van-het-antwoord-op-de-brief-van-de-ec-over-de-implementatie-van-de-biocidenverordening>

Bijlage 1. Overzicht toepassingen biociden

Indeling in groepen volgens de Biocidenverordening, artikel 2 lid 1

HOOFDGROEP 1: Desinfecteermiddelen

Productsoort 1: Menselijke hygiëne

Productsoort 2: Desinfecteermiddelen en algiciden die niet rechtstreeks op mens of dier worden gebruikt

Productsoort 3: Dierhygiëne

Productsoort 4: Voeding en diervoeders

Productsoort 5: Drinkwater

HOOFDGROEP 2: Conserveermiddelen

Productsoort 6: Conserveermiddelen voor producten tijdens opslag

Productsoort 7: Filmconserveringsmiddelen

Productsoort 8: Houtconserveringsmiddelen

Productsoort 9: Conserveringsmiddelen voor vezels, leer, rubber en gepolymeriseerde materialen

Productsoort 10: Conserveringsmiddelen voor bouwmaterialen

Productsoort 11: Conserveringsmiddelen voor vloeistofkoelings- en verwerkingssystemen

Productsoort 12: Slijmbestrijdingsmiddelen

Productsoort 13: Vloeibare conserveringsmiddelen voor bewerking en versnijden

HOOFDGROEP 3: Plaagbestrijdingsmiddelen

Productsoort 14: Rodenticiden: middelen tegen knaagdieren

Productsoort 15: Aviciden: middelen tegen vogels

Productsoort 16: Mollusciciden (o.a. tegen slakken), vermiden (tegen wormen) en producten om andere ongewervelde dieren te bestrijden

Productsoort 17: Pisciciden; middelen tegen vissen

Productsoort 18: Insecticiden, acariciden en producten voor de bestrijding van andere geleedpotigen

Productsoort 19: Afweermiddelen en lokstoffen

Productsoort 20: Bestrijding van andere gewervelde dieren

HOOFDGROEP 4: Andere biociden

Productsoort 21: Aangroeiwerende middelen

Productsoort 22: Vloeistoffen voor balsemen en opzetten

Bijlage 2. Recente beleidshistorie en huidig stelsel

Beleidsprogramma biociden 2006

Het meest recente beleidsprogramma biociden is opgesteld in 2006. Dit beleidsprogramma was opgesteld op initiatief van de staatssecretaris van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer door de ministeries van VROM, SZW, VWS, LNV, EZ, V&W en Justitie. Directe aanleiding hiervoor was de overdracht van de primaire verantwoordelijkheid voor het biocidenbeleid van VWS naar VROM. Het doel van beleidsprogramma biociden uit 2006 was om een voor alle belanghebbenden duidelijk beleidskader neer te zetten voor de periode tot 2015, voor het realiseren van de harmoniserende werking van de Europese biocidenrichtlijn (Richtlijn 98/8/EG).

Biocideverordening

De Biocidenrichtlijn is opgevolgd door de Biocidenverordening (Verordening (EU) 528/2012) op 1 september 2013. De Biocidenverordening heeft twee concrete doelstellingen: Europese harmonisatie en een hoog beschermingsniveau realiseren voor mens en milieu. Op Europees niveau wordt bepaald welke werkzame stoffen toegepast mogen worden, terwijl de lidstaten bepalen welke producten (met daarin die werkzame stoffen) gebruikt mogen worden, en onder welke condities.

Werkprogramma biociden

Onder het Europese werkprogramma worden alle werkzame stoffen die in biociden worden toegepast beoordeeld. Het gaat specifiek om de werkzame stoffen die op de markt waren voor 14 mei 2000 en waarvoor een dossier is ingediend. Voor deze werkzame stoffen geldt dat ze in biociden gebruikt mogen worden conform het nationale recht onder een lidstaat, totdat de beoordeling van de stof is afgerond en een beslissing is genomen over goedkeuring of niet-goedkeuring.

Een werkzame stof wordt beoordeeld per productsoort, bijvoorbeeld als houtconserveringsmiddel. Indien een werkzame stof wordt goedgekeurd, dan mag deze in biociden van de beoordeelde productsoort(en) gebruikt (blijven) worden. Er volgt dan periodiek een herbeoordeling onder de biocidenverordening. Wordt een werkzame stof niet goedgekeurd, dan mogen biociden met deze werkzame stof niet meer worden verkocht noch worden gebruikt.

Nederlandse wetgeving

Implementatie van de Biocidenverordening en nationaal biocidenbeleid is juridisch verankerd in de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden, het onderliggende Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden en de Regeling gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Hierin zijn de criteria voor het vaststellen van vakbekwaamheidseisen juridisch verankerd en het sanctiebeleid voor overtredingen van de biocidenverordening en nationale regelgeving.

Stelsel

De staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat is systeemverantwoordelijke voor de implementatie van de biocidenverordening en het biocidenbeleid in Nederland. De verantwoordelijkheid voor maatregelen om inzet van biociden te voorkomen ligt bij de betreffende sectoren en ministeries die verantwoordelijk zijn voor de betreffende toepassingsgebieden. Dit betreft met name de ministeries van LNV, BZK, VWS en SZW en in mindere mate EZK en OC&W. De beoordelingstaak van biociden is belegd bij het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb). De Inspectie Leefomgeving en Transport, Nederlandse Arbeidsinspectie en Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, Staatstoezicht op de Mijnen, Inspectie gezondheidszorg en jeugd en de Waterschappen houden toezicht op de handel en juist gebruik van biociden.

Fact Finding missies 2018

Volgens de *Fact Finding missies* die de Europese Commissies heeft uitgevoerd in 2018 werkt het systeem voor de beoordeling van werkzame stoffen en de toelating van biociden in Nederland goed en ondersteunen de autoriteiten de biocidensector op een degelijke wijze³³. Wel waren er aandachtspunten in de handhaving en zorgen over vertragingen in het Europese beoordelingssysteem. Daarom is er sindsdien ingezet op het wegwerken van achterstanden van beoordelingsdossiers door het Ctgb, meer overzicht in de handhaving en het verminderen van het niet naleven van voorschriften en illegale middelen.

Beleidsverkenning biocidenbeleid 2022

Met het oog op doorontwikkeling van het biocidenbeleid heeft het Ministerie van I&W een beleidsverkenning laten uitvoeren voor biociden. Deze is op 8 juli 2022 met de Tweede Kamer gedeeld³⁴. Bedrijven en overheden is gevraagd hoe zij het huidige beleid ervaren, en waar ze vinden dat het beter kan. De uitkomst hiervan is dat met name knelpunten worden ervaren bij het ontwikkelen en op de markt brengen van biociden, bij de handel in en toepassing van biociden en bij (geïntegreerde) plaagdierbeheersing.

Een beleidsreactie op de beleidsverkenning is op 20 december 2022 met de Tweede Kamer gedeeld³⁵. Dit strategisch kader bevat de beleidslijnen voor de complexere vraagstukken en vraagstukken met een lange termijnstrategie.

Breder Europees beleid

In het kader van de EU Green Deal zet Europa in op een gifvrij milieu per 2050. De Europese Strategie voor Duurzame Chemische Stoffen biedt een strategisch kader voor het bredere chemische stoffenbeleid, waar het biocidenbeleid onderdeel van is. Relevant voor het biocidenbeleid zijn ook de beleidsambities om in 2050 volledig klimaat adaptief, klimaatneutraal en circulair te zijn. Ander gebruik van materialen en de leefomgeving zal namelijk gevolgen hebben voor de manieren waarop we deze materialen en de leefomgeving willen beschermen tegen ongewenste organismen. Deze doelen zullen gevolg hebben voor de aanpassing van de Biocidenverordening (*REFIT*³⁶) die naar alle waarschijnlijkheid de komende jaren plaats zal vinden.

³³ Brief tweede kamer, beleidsreactie aangaande *fact finding mission*
https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z10929&did=2020D23651

³⁴ Deelrapportage bij de Beleidsverkenning biociden - marktpartijen.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/07/08/bijlage-2-bij-kamerbrief-beleidsverkenning-biociden-marktpartijen>

³⁵ Brief tweede kamer, beleidsreactie KLB rapport aangaande beleidsverkenning 2022.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/12/20/beleidsreactie-op-beleidsverkenning-biociden>

³⁶ REFIT programma van de Europese Commissie. https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof_nl